

Ε. ΤΡΑΚΟΣΟΠΟΥΛΟΥ-ΣΑΛΑΚΙΔΟΥ

Οι ανασκαφές στην αρχαία Άκανθο

Από τα δεδομένα των ανασκαφών που διεξάγονται την τελευταία δεκαετία στο νεκροταφείο των αρχαϊκών μέχρι και πρώιμων βυζαντινών χρόνων της Ακάνθου-Ερισσού-Ιερισσού προκύπτει ένα πλήθος στοιχείων για τα έθιμα ταφής, τις νεκρικές δοξασίες των κατοίκων της πόλης και την κοινωνική τους διαστρωμάτωση, ενώ παράλληλα γίνονται εμπειρικές παρατηρήσεις στα είδη διατροφής και στο ανθρωπολογικό υλικό για θέματα φύλου, επαγγελματών, βρεφικής θνησιμότητας κ.ά.

Η έκταση του νεκροταφείου είναι περίπου 60 στρέμματα, από τα οποία έχουν ανασκαφεί τα 9,5, δηλαδή ποσοστό 15%. Ο χώρος που εκτείνεται η εντός των τειχών πόλη υπολογίζεται σε 375 στρέμματα.

Διαφωτιστική ως προς τα στοιχεία αυτά είναι η μεγάλη ποικιλία των τύπων των τάφων και τα είδη των ταφών, καθώς και η προέλευση των ευρημάτων με ευρύτατη τυπολογία.

Τον τελευταίο χρόνο η έρευνα επεκτάθηκε πέρα από τα στενά όρια του νεκροταφείου με σκοπό τον εντοπισμό της έκτασης του τείχους της πόλης και των οικοδομικών λειψάνων της.

Διαπιστώθηκε ότι η θέση της πόλης τόσο της αρχαίας, όσο και της βυζαντινής, εκτείνεται σε λόφους που απέχουν 600 περίπου μέτρα ΝΑ από το σημερινό οικισμό της Ιερισσού. Αποκαλύφθηκαν δύο σημαντικά τμήματα του τείχους και το βορειότερο μέρος ενδιαφέροντος οικοδομήματος που χρονολογούνται πιθανώς στα πρώιμα ελληνιστικά χρόνια.

Οι τελευταίες ανασκαφικές δραστηριότητες μας δίνουν τα πρώτα στοιχεία για μια σαφέστερη τοπογραφική και ιστορική εικόνα της ευρύτερης περιοχής της αρχαίας Ακάνθου και των γειτονικών πόλεων.

Θ. ΣΑΒΟΠΟΥΛΟΥ

"Μερικές παρατηρήσεις σε μια ομάδα ταφών στο νεκροταφείο της αρχαίας Ακάνθου".

Η αρχαιολογική έρευνα στην αρχαία Ακάνθο, έχει αποκαλύψει το νεκροταφείο της πόλης, που εκτείνεται κατά μήκος της παραλίας με χρονική διάρκεια από τη αρχαϊκή μέχρι και τη παλαιοχριστιανική περίοδο.

Στη εργασία αυτή, απομονώνεται μια ομάδα ταφών, στις οποίες διαπιστώθηκε μια ιδιαιτερότητα ως προς τα κτερίσματα τους, αν θα μπορούσαν να χαρακτηρισθούν αυτά σαν κτερίσματα.

Εννοούμε τη παρουσία σιδερένιων κρίκων γύρω στα πόδια των νεκρών, σύμβολο στέρησης της ατομικής ελευθερίας και της κοινωνικής τους θέσης, που τους ακολούθησε και στο θάνατο.

Εξετάζονται οι πιθανές εκδοχές και γίνονται μερικές παρατηρήσεις για την ερμηνεία των ανασκαφικών δεδομένων με τη βοήθεια των ιστορικών πηγών, για να πλησιάσουμε τη ειδική αυτή κατηγορία των πολιτών που η κοινωνικοπολιτική δομή της πόλης επέβαλλε να ταφούν κατ'αυτό τον τρόπο.

Η ολοκλήρωση της ανασκαφικής έρευνας στο νεκροταφείο και στη πόλη της Ακάνθου, ίσως διευκρινίσει σε ποιά από τις πιθανές κατηγορίες ανήκουν οι ταφές που βρέθηκαν, δηλαδή των δούλων, των πνευματικά καθυστερημένων ή των επικινδύνων για την δημόσια ασφάλεια.

Δ. ΣΑΜΣΑΡΗ

Οι Ρωμαίοι και η Χαλκιδική

Στην ανακοίνωση αυτή γίνεται μια πρώτη προσπάθεια για τη διερεύνηση της ρωμαϊκής ιστορίας της Χαλκιδικής, η οποία παραμελήθηκε ως τώρα από τους ιστορικούς. Στα πλαίσια της έρευνας αυτής εξετάζονται διάφορα προβλήματα που αφορούν τη δημογραφική διεύθυνση των Ρωμαίων στη Χαλκιδική, το στρατιωτικό και οικονομικό ενδιαφέρον τους για την περιοχή αυτή, τις ποικίλες σχέσεις τους με το ντόπιο πληθυσμό κ.α.

Όπως διαπιστώνεται από την έρευνα των σχετικών πηγών (φιλολογικών και επιγραφικών) το όλο ενδιαφέρον των Ρωμαίων είχε συγκεντρωθεί κυρίως σε δύο πόλεις της Χαλκιδικής : στην Άκανθο και την Κασσάνδρεια. Στην Άκανθο είχε ιδρυθεί, με ιδιωτική πρωτοβουλία, ρωμαϊκή κοινότητα από εμπόρους, που εγκαταστάθηκαν εκεί με στόχο την εμπορική εκμετάλλευση της πλούσιας (σε μεταλλεία και ξυλεία) περιοχής της. Με βάση μια επιγραφή που διασώθηκε στο βάθρο ενός αγάλματος του αυτοκράτορα Αυγούστου, γίνεται προσπάθεια να σκιαγραφηθεί η ιστορία της ρωμαϊκής κοινότητας της Ακάνθου και να προσδιοριστούν οι οικονομικές δραστηριότητες των μελών της κοινότητας αυτής, καθώς και οι σχέσεις τους με τις άλλες κοινωνικές ομάδες της πόλης.

Εκτός από τη ρωμαϊκή κοινότητα της Ακάνθου, οι Ρωμαίοι είχαν επίσης ιδρύσει ρωμαϊκή αποικία στην πόλη Κασσάνδρεια. Η αποικία αυτή, που ήταν η αρχαιότερη από όσες ιδρύθηκαν στο μακεδονικό έδαφος, είχε στον έλεγχό της μια πολύ εκτεταμένη επικράτεια, που υπολογίζεται ότι περιλάμβανε ολόκληρη τη Χερσόνησο Παλλήνη, καθώς και την περιοχή της αρχαίας Ολύνθου (από τη Ν. Καλλικράτεια ως το σημ. χωριό Νικήτη). Με βάση τα αρχαιολογικά, επιγραφικά και νομισματικά δεδομένα, εξετάζεται η ιστορία της ρωμαϊκής αυτής αποικίας και επιχειρείται μια πρώτη προσέγγιση βασικών προβλημάτων, που αφορούν τη διοικητική, κοινωνική και θρησκευτική οργάνωσή της, καθώς και τις διάφορες συνέπειες από τη μακρόχρονη ειρηνική συμβίωση των Ρωμαίων αποίκων με το ντόπιο πληθυσμό της Κασσανδρείας και της επικράτειάς της.

Α. ΑΡΓΥΡΟΥΔΗΣ

"Αρχαιολογικοί χώροι Κασσάνδρας. Αναξιοποίητες αρχαιολογικές πληροφορίες".

Απ' την Παλαιολιθική Εποχή έχουμε διάσπαρτα εργαλεία, λίθινα και οστέινα. Συγκεκριμένος χώρος κατοικίας δεν έχει εντοπισθεί ακόμα.

Απ' τη Νεολιθική εποχή έχουμε δύο πολύ σημαντικούς οικισμούς, την Τούμπα της Χελδόμπαρας στη Σάνη και την ακρόπολη της Αθύτου (ύψωμα Κουτσόμυλος). Όλες οι ακροπόλεις των ιστορικών χρόνων χτίστηκαν σε θέσεις που υπήρχαν νεολιθικές και γενικότερα προϊστορικές εγκαταστάσεις. Διάσπαρτα προϊστορικά ίχνη βρίσκονται σ' όλη τη χερσόνησο.

Οι οικισμοί της Χελδόμπαρας και του Κουτσόμυλου εξακολουθούν να κατέχουν τα πρωτεία και στην εποχή του Χαλκού. Στην εποχή του Σιδήρου ενισχύεται πληθυσμικά το μέσον της χερσονήσου με νέους οικισμούς. Οι αρχαίοι συγγραφείς δεν αναφέρουν όλες τις πόλεις των ιστορικών χρόνων που είναι περισσότερες από δέκα. Σπουδαιότερες η Ποτείδαια, Σάνη, Άφυτις, Μένδη, Σκιώνη. Στην επικαιρότητα η Κασσάνδρεια με τους Μακεδονικούς τάφους. Οι αρχ. χώροι της Κασ/δρας είναι δεκάδες και καλύπτουν όλες τις εποχές. Για την προστασία αυτών των χώρων αλλά και ολόκληρης της Χαλκιδικής πρέπει ν' αποκτήσει χωρίς καθυστέρηση ο Νομός τη δική του Αρχ. Υπηρεσία.

Επίσης πρέπει το Υ.Π.Ε. Να προμηθευτεί επειγόντως τα πιο τέλεια μηχανήματα που χρησιμοποιούν οι τυμβωρύχοι και να συσταθεί ειδικός ερευνητικός τομέας, που να υπάγεται απευθείας στο υπουργείο και να συνεργάζεται με τις υπηρεσίες περιφερειών που αφορά η έρευνα. Μόνο έτσι θα σωθούν όσοι Μακεδονικοί τάφοι έχουν μείνει ασύλληπτοι.

Σε λίγο καιρό θα είναι πολύ αργά.